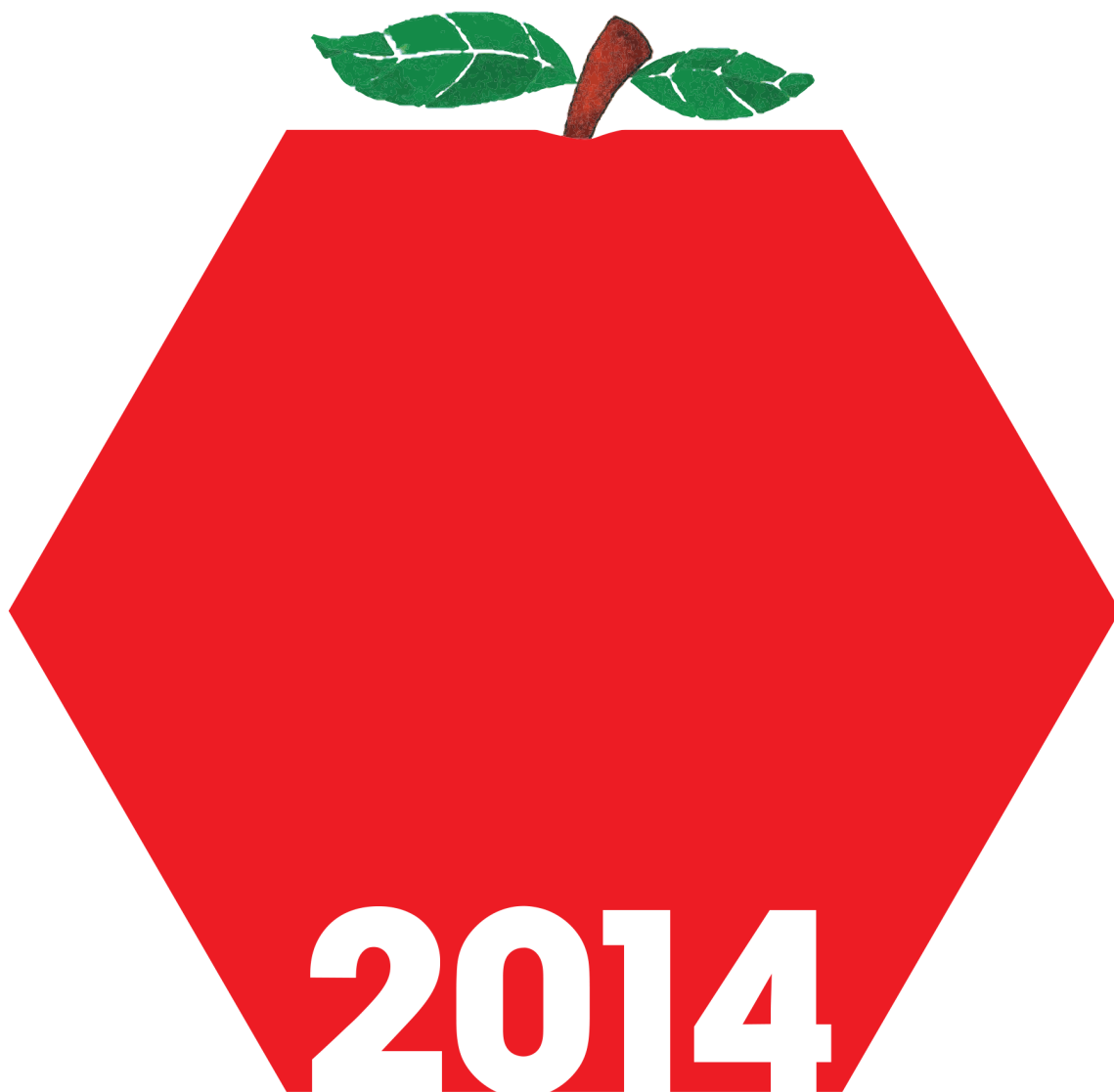

DE APPEL

ARTS CENTRE

Prins Hendrikkade 142
1011 AT Amsterdam
+31 20 625 56 51
www.deappel.nl

ARTISTIEK JAARVERSLAG

	2	INLEIDING
	4	TENTOONSTELLINGEN Overige presentaties en tentoonstellingen
	12	NEVENACTIVITEITEN Performances Educatie Rondleidingen Zondagsschool Lezingen & debatten Boekpresentaties & events Fundraising events Curatorial Programme Research Programme Gallerist Programme Bibliotheek Bibliotheek en archiefpresentaties Bruiklenen
de Appel arts centre Prins Hendrikkade 142 1011 AT Amsterdam www.deappel.nl	25	OVERZICHT MEDEWERKERS EN BESTUUR
	27	SUMMARY

Inleiding

Het jaar 2014 werd voor de Appel arts centre gemarkeerd door een directeurswissel, spraakmakende tentoonstellingen en een record aantal bezoekers. Ann Demeester nam per 1 februari afscheid, om directeur van het Frans Halsmuseum | de Hallen in Haarlem te worden. Zij ontving uit handen van wethouder Carolien Gehrels de eervolle Andreaspensing voor haar buitengewone verdiensten voor de stad Amsterdam. Per 1 juni 2014 is Lorenzo Benedetti aangetreden als directeur. Hij is afkomstig van De Vleeshal in Middelburg en volgde ooit als student het Curatorial Programme bij de Appel arts centre. In 2013 was hij curator van de Nederlandse inzending van de Biënnale in Venetië.

Het programma droeg in 2014 in grote lijnen de signatuur van Ann Demeester, en een drietal extern curatoren. Lorenzo Benedetti kon zich achter de schermen warm draaien m.b.t. de artistieke programmering vanaf 2015, waarbij aan het Beleidsplan 2013 – 2016 goeddeels recht blijft gedaan. Hierbij wist hij zich omringd door een goed functionerende organisatie en staf. Benedetti's signatuur zal onder meer liggen in het ontwikkelen van een sterke relatie met het gebouw, waarbij de kunstenaar een directe dialoog met de omgeving aangaat en het gebruik van ruimtes worden geoptimaliseerd.

In 2014 ontving de Appel arts centre een record aantal bezoekers van 18.672. Naast een serie kleinere presentaties, zagen een vijftal grote tentoonstellingen het licht, waarbij met name de tentoonstelling *Curiosity. Art and the pleasures of knowing* zich kenmerkte door een groot publieksbereik en een bijzonder positieve ontvangst door pers en bezoekers. Maar liefst vijftig activiteiten, waaronder performances, lezingen, debatten, rondleidingen en events, completeerden het publieksprogramma. De instelling toonde zich een blijvend ijkpunt in de internationale kunstontwikkeling en bood tevens een betekenisvolle vrijetijdsbesteding.

De aandacht voor educatie en voor het duiden van hedendaagse beeldende kunst is dit jaar bestendig met weer vele rondleidingen voor diverse doelgroepen, de zesdelige spoedcursus Kunst Nu, en het educatieprogramma ART-ViSiT dat is gericht op het primair- en voortgezet onderwijs. Dit programma dat is gestart in 2013, bereikte een volwassen status, mede dankzij een aanmerkelijke investering in de contacten met scholen en een vergroting van de naamsbekendheid. Dit resulteerde in een bezoek van een paar honderdtal leerlingen, die op een speelse wijze vertrouwd werden gemaakt met hedendaagse kunst.

Qua fundraising betekende het jaarlijkse Benefietdiner een hoogtepunt. In 2014 genereerde deze avond en veiling, die plaats had op de SS Rotterdam, een record aan opbrengsten. Het Curatorial Programme bood in 2014 wederom ruimte aan een zestal studenten, die inmiddels zijn uitgewaaid naar posities in de beeldende kunsten over de hele wereld. De internationaal vooraanstaande rol die de Appel speelt op het gebied van talentontwikkeling van jonge curatoren, heeft de Appel dit jaar weer kunnen waarmaken.

Tentoonstellingen

De Appel arts centre organiseert een breed scala aan activiteiten, maar is in eerste instantie een instelling die hedendaagse beeldende kunst laat zien. Het instituut presenteert kunstenaars uit vrijwel alle disciplines die de wereld vanuit diverse perspectieven en vraagstellingen benaderen: in 2014 in vijf prikkelende solo- en groepstentoonstellingen over diverse thema's en van uiteenlopende makers. Naast deze grote presentaties waren er nog enkele kleinere presentaties zowel in de instelling als erbuiten.

Het jaar 2014 ving aan met de eindtentoonstelling van de spraakmakende Prix de Rome i.s.m. het Mondriaan Fonds, met dit jaar als winnaar Falke Pisano. De bijdragen van de vier finalisten maakten een levendig debat los over de betekenis en de 'leesbaarheid' van hedendaagse kunst. De tweede tentoonstelling betrof een dubbelpresentatie van het werk van Nina Yuen en het Mexicaans-Amerikaans kunstenaarscollectief Asco. In beide tentoonstellingen stond performance centraal, zij het op een andere wijze. Hierna was het in het voorjaar de beurt aan de zes deelnemers van het Curatorial Programme 2013/2014 met hun 'eindexamenexpositie' *Father can't you see I'am burning?*, ter afsluiting van hun tien maanden durende opleidingstraject. Het project, dat was gebaseerd op een tentoonstellingsvoorstel van de Situationisten voor het Stedelijk Museum uit 1958 dat nooit werd gerealiseerd, zocht de grenzen van het instituut op – soms ook letterlijk. In de zomer opende de tentoonstelling *Curiosity, Art and the pleasures of knowing*, samengesteld door schrijver Brian Dillon en geproduceerd door de Hayward Gallery Southbank Centre London. Centraal stond het begrip 'nieuwsgierigheid' als de motor die ons ertoe aanzet om kennis te verwerven. De tentoonstelling was een groot succes met een record aantal bezoekers van 5.500 en werd door diverse landelijke dagbladen beoordeeld met een vijf sterren recensie. De laatste maanden van het jaar stonden in het teken van de turbulente jaren zestig, waarbij in de tentoonstelling *When elephants come marching in* de invloed hiervan op de hedendaagse kunst werd verkend.

Een groepstentoonstelling met werk van de vier finalisten van de Prix de Rome 2013

25 oktober 2013 – 26 januari 2014

5.057 bezoekers

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=830>

Prix de Rome 2013

Geopend in het najaar van 2013 en nog een aantal weken in 2014 te bezoeken, was de tentoonstelling met werk van de vier finalisten van de Prix de Rome Beeldende Kunst 2013. De Prix de Rome is de oudste en belangrijkste prijs in Nederland voor beeldend kunstenaars en architecten onder de 40 jaar. Het doel van de prijs is talenten te traceren en hen te stimuleren zich verder te ontwikkelen en hun zichtbaarheid te vergroten. De geschiedenis van de prijs gaat terug tot 1808 toen Lodewijk Napoleon de Prix de Rome in Nederland introduceerde ter bevordering van de kunsten. Sinds 2013 wordt de prijs georganiseerd en gefinancierd door het Mondriaan Fonds. De Appel arts centre is herhaaldelijk tentoonstellingspartner van de Prix de Rome geweest.

De finalisten Christian Friedrich, Falke Pisano, Remco Torenborsch en Ola Vasiljeva maakten nieuw werk waarin zij zeer verschillende, maar ook subtiel op elkaar inwerkende interesses aan de dag legden. Hun bijdragen entameerde een levendig debat over de betekenis en de 'leesbaarheid' van hedendaagse kunst. Via de (sociale) media werd fiks gediscussieerd over de presentatie van hedendaagse kunst én over de rol van critici hierin. Veel bezoekers kwamen naar de tentoonstelling om zelf een mening te vormen.

Het werk van de finalisten werd beoordeeld door een internationale jury, bestaande uit Kathleen Bühler (curator Kunstmuseum Bern), Ann Goldstein (directeur Stedelijk Museum Amsterdam), Nicoline van Harskamp (beeldend kunstenaar en winnaar Prix de Rome 2009), Navid Nuur (beeldend kunstenaar) en Domeniek Ruyters (hoofdredacteur Metropolis M).

Op 5 november 2013 werd Falke Pisano gepresenteerd als de winnaar van de Prix de Rome. Zij ontving de prijs uit handen van minister Jet Bussemaker van Cultuur, in aanwezigheid van Koningin Máxima. Pisano verraste de jury met een voor haar doen zeer politieke installatie, waarin ze reflecteert op 'het lichaam in crisis' aan de hand van een pakkende historische analyse van de gevolgen van de privatisering van het gevangeniswezen. Bij de prijs hoort een geldbedrag van 40.000 euro en een werkperiode aan de American Academy in Rome. Pisano reisde op 15 september af naar Rome, waar ze een onderzoeksproject begon waarin de koloniale geschiedenis van Nederland en Portugal samenkomt in Romeinse taferelen op tegels in een Braziliaanse kerk.

Asco en Nina Yuen

Directeur Ann Demeester nam in februari 2014 afscheid van de Appel arts centre met de twee door haar samengestelde tentoonstellingen *Asco* en *Nina Yuen*.

Op de begane grond toonden video's en foto's de guerilla-performances van het Mexicaans-Amerikaans kunstenaarscollectief Asco. Dit collectief voerde in de jaren zeventig en tachtig theatrale acties en performances (No Movies) uit

**Twee afscheidstentoonstellingen van
directeur Ann Demeester**

8 februari – 13 april 2014

2.728 bezoekers

[http://www.deappel.nl/visit/programme/
activity/?id=889](http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=889)

[http://www.deappel.nl/visit/programme/
activity/?id=890](http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=890)

Tentoonstellingen

in de straten van Oost LA. Ze waren vaak onaangekondigd actief op plekken waar recentelijk een schietpartij, rel of door de politie neergeslagen protest waren geweest. Ze vestigden de aandacht op maatschappelijke ongelijkheid die etnische minderheden in de jaren zeventig in de VS dagelijks ondervonden. Ze hanteerden een lowbudget esthetiek die deed denken aan Hollywood B-films en glam-rock met excentrieke kostuums, carnavaleske optochten en geënceneerde foto's. Naast de foto's en video's werd in de centrale hal een installatie met papieren kostuums getoond van Patssi Valdez, voormalig lid van Asco.

In beide tentoonstellingen stond performance op een andere manier centraal. Terwijl Asco met hun performances op straat de confrontatie met het publiek zochten, creëerde Nina Yuen een intieme wereld in een reeks nieuwe video's. Haar werk vervlecht dagboekachtige overwegingen en jeugdherinneringen met vergeten figuren uit de (kunst)geschiedenis en grote thema's als liefde, dood, schoonheid en creativiteit. Ze put hiervoor uit aan scala van bronnen: magie en natuur, gebeurtenissen uit het leven van haar vader en moeder, schilder Joe Andoe, schrijfster Simone de Beauvoir of de lotgevallen van de tienerstudenten die ze lesgeeft. De videoproducties *Hermione*, *Lea* en *Raymond* beleefden in de tentoonstelling op de eerste verdieping van de Appel arts centre hun internationale primeur.

Diverse activiteiten en rondleidingen werden georganiseerd in het kader van de twee tentoonstellingen. Zo was er een Q&A met Nina Yuen en Patssi Valdez, een Zondagsschool waarin dramaturg Lieke van Hooghuyze inging op de notie van 'performance' en gaf Valdez een workshop 'paper fashion' aan studenten van de Gerrit Rietveld Academie en het Amsterdam Fashion Institute.

Naast deze tentoonstellingen werd het afscheid van Ann Demeester gemarkeerd met de conferentie *What do we do when we are doing it? Models for a future school of curating*, aansluitend op het twintigjarig bestaan van het Curatorial Programme. Tevens vond op 2 februari de feestelijke performance-avond *The curious pursuit of sabotaging seriousness* plaats.

De tentoonstelling Asco is ontstaan in samenwerking met Nottingham Contemporary en CAPC in Bordeaux. *Nina Yuen* is mede mogelijk gemaakt door Lombard Fried Gallery en Galerie Julienne Jongsma.

Father, can't you see I'm burning?

Ter afsluiting van hun tien maanden durende opleidingstraject stelden de zes deelnemers van het Curatorial Programme 2013/2014 de groepstentoonstelling *Father, can't you see I'm burning?* samen. In de tentoonstelling, waarvoor meer dan tien nieuwe kunstwerken werden gemaakt, werd een radicale erfenis verkend aan de hand van een historisch gegeven: een tentoonstelling van de Situationist International die nooit heeft plaatsgevonden.

**Groepstentoonstelling door de deelnemers
van het Curatorial Programme 2013/2014**

27 april – 15 juni 2014

2.142 bezoekers

[http://www.deappel.nl/visit/programme/
activity/?id=891](http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=891)

In 1959 schreven de Situationisten een voorstel om een labyrint te bouwen in het Stedelijk Museum, om zo de binnenkant van het museum met de buitenwereld te verbinden. Toenmalig directeur Willem Sandberg verbond twee voorwaarden aan dit voorstel, namelijk dat de Situationisten externe financiering moesten zoeken en de bouw in overleg met de brandweer zou plaatsvinden. Ten gevolge hiervan trokken de Situationisten hun voorstel in.

Father, can't you see I'm burning? bouwde verder op het idee van het niet gerealiseerde labyrint. Als het hedendaagse kunstinstituut wordt gevormd door wetten en regels, verwachtingen en angsten, kan de droom van een onmogelijk labyrint ons dan misschien verleiden tot de wereld van het mogelijke? De tentoonstelling stelde de bezoekers in staat het gebouw van de Appel arts centre op een nieuwe manier te benaderen en de bestaande infrastructuur van het kunstinstituut te verkennen. Conventies werden daarbij op een subtiële manier veranderd. Communicatiemiddelen werden tentoonstellingsruimtes, presentatieruimtes werden ateliers, opslagruimtes werden podia, trappenhuizen werden zitplekken en samenwerking werd corruptie. Interventies van de deelnemende kunstenaars trachtten een indruk te geven van het ingebeelde labyrint dat in ons cultureel erfgoed begraven ligt.

De tentoonstelling had een zijprogramma met performances en publieke evenementen, zoals een Q&A, een Zondagsschool en verscheidende rondleidingen. Performances van Krōōt Juurak, Robertas Narkus, Michael Portnoy, Katarina Zdjelar en Sarah van Lamsweerde waren op verschillende momenten gedurende de tentoonstelling te zien. Voor de realisatie van nieuwe kunstwerken organiseerden de curatoren de benefietavonden *Apples in the Cosmos // Apples in the Sea* en ter afsluiting werd in oktober een aanvullende publicatie gepresenteerd.

Curatoren:

Renata Cervetto, Kris Dittel, Lara Khaldi, Emma Panza, Aneta Rostkowska en Kate Strain.

Kunstenaars:

Marinus Boezem, Justin Gosker, Jan Hoeft, Krōōt Juurak, Sarah van Lamsweerde, Ieva Misevičiute, Robertas Narkus, Pavel Pepperstein, Michael Portnoy, Jan Rothuizen, Reinaart Vanhoe, Young-Hae Chang Heavy Industries en Katarina Zdjelar.

De tentoonstelling kwam tot stand met bijdragen van Stichting Ammodo, Lloyd Hotel & Culturele Ambassade en Kunsthalle Beijing.

Een tentoonstelling samengesteld door
gastcurator Brian Dillon

28 juni – 14 september 2014

5.493 bezoekers

[http://www.deappel.nl/visit/programme/
activity/?id=892](http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=892)

Curiosity. Art and the pleasures of knowing

Curiosity, samengesteld door schrijver Brian Dillon, stond in het teken van de nieuwsgierigheid. Nieuwsgierigheid als de motor die ons ertoe aanzet om kennis te verwerven, maar ook als een ooit zondig verlangen naar vreemde en nieuwe zaken. Vertrekpunt van de tentoonstelling was de rijke traditie van de zeventiende-eeuwse *Wunderkammer*; heden en verleden werden samengebracht en een encyclopedisch en intuïtief beeld van het menselijke verlangen naar kennis geschetst.

De tentoonstelling liet de scheidslijn tussen kunst en wetenschap vervagen door een verzameling van uiteenlopende werken te presenteren, zowel recent als historisch. Zo waren bijvoorbeeld in eenzelfde ruimte negentiende-eeuwse glasmodellen van waterdieren van de Duitse makers Leopold en Rudolph Blaschka alsook humoristische vliegtuigvluchtfoto's van Nina Katchadourian te zien. Verschillende terreinen werden beslagen: de hedendaagse kunst, de anatomie, tekeningen van oude meesters, de geschiedenis van de criminologie, geheimen uit de Koude Oorlog, de oorsprong van musea en het voyeurisme in het dagelijkse leven.

“Curiosity is the desire to uncover what lies beyond our present understanding of the world. Alongside wonder, which was traditionally considered the origin of philosophy, curiosity is valued because it leads us into new territories. But historically it has been condemned too as a form of distraction, an attraction to novelty for its own sake or a desire to unveil what is actually none of our business. Like the cabinet of curiosities, which mixed science and art, ancient and modern, reality and fiction, this exhibition refuses to choose between knowledge and pleasure. It juxtaposes historical periods and categories of objects to produce an eccentric map of curiosity in its many senses.” (Curator Brian Dillon)

In zowel de nationale als internationale media was er positieve aandacht voor de tentoonstelling en in de Volkskrant, NRC en Het Parool werd een vijf sterren recensie geplaatst.

Joyce Roodnat in de NRC:

“Curiosity. Dat telt nieuwsgierigheid op bij curiositeit. De uitkomst van die som is altijd ongerijpt en maakt alert. Wat zie ik daar? Wat verbergt het? Wat kan ik daarmee? En waar leidt dat dan toe? Het zijn de oervragen.”

Koen Kleijn in de Groene Amsterdammer:

“Curiosity is zonder meer een heerlijke tentoonstelling. Er is voortreffelijk werk te zien zonder hoogdravende poespas. Het lijkt me nu al een van de betere van het jaar.”

Kunstenaars:

Salvatore Arancio, Rudolph en Leopold Blaschka, Corrine May Botz, Pablo Bronstein, Roger Caillois, Adam Broomberg en Oliver Chanarin, Gerard Byrne, Nina Canell, the Center for Land Use

Interpretation, Tacita Dean, Albrecht Dürer, Gunda Förster, Aurélien Froment, Galileo Galilei, Laurent Grasso, Thomas Grünfeld, Susan Hiller, Robert Hooke, Ferrante Imperato, Toril Johannessen, Nina Katchadourian, Jeremy Millar, Matt Mullican, Katie Paterson, Aura Satz, Miroslav Tichý en Richard Wentworth.

Curiosity is een Hayward Touring tentoonstelling van Southbank Centre en georganiseerd in samenwerking met Turner Contemporary Margate en Cabinet Magazine.

When elephants come marching in: Echoes van de sixties in de kunst van nu

Een tentoonstelling samengesteld door
gastcurator Mark Kremer

27 september 2014 – 11 januari 2015

7.252 bezoekers

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=908>

De tentoonstelling *When elephants come marching in* verkende hoe de turbulente jaren zestig, bewust of intuïtief, terugkeren in de hedendaagse kunst. Curator Mark Kremer liet zien dat de sixties van grote betekenis zijn voor de actuele kunst door een selectie van werk van veertien kunstenaars, waarin uiteenlopende ideeën en ervaringen uit de sixties resoneren.

Jeanne Prisse in de Volkskrant:

“Het is zo’n echte Appel-expositie: evocatief, maar wisselend. [...] Wat mij prikkelt is het verband dat gast-curator Mark Kremer legt tussen conceptualisme en geestverruimende middelen.”

De jaren zestig staan bekend als een turbulent tijdsgewricht; een periode van protest en activisme, vrijheidsdrang, een terugverlangen naar de natuur, drugsexperimenten en indringende zintuiglijke ervaringen. Er ontstonden twee belangrijke kunstbewegingen die lange sporen hebben getrokken in de Westerse kunst- en cultuurgeschiedenis: Psychedelia en Conceptualisme. De twee worden vaak als tegenpolen beschouwd. Tegenwoordig wordt Psychedelia – kunst en andere uitingen die ontstonden vanuit de drang naar bewustzijnsverruiming – geassocieerd met drugsgebruik, de sub- of tegencultuur en experimentele muziek. Het intellectuele Conceptualisme – beeldende kunst waarin het idee centraal staat – is daarentegen bijna het synoniem van high art.

De erfenis van de jaren zestig leeft op verscheidende wijzen door in werk van hedendaagse kunstenaars. Zo maakte Jan van de Pavert bijvoorbeeld met een monumentale schildering een lofzang op de vrijheid, terwijl gerlach en koop met een minimale ingreep een confronterend beroep deden op het voorstellingsvermogen. Melanie Bonajo dook in de wereld van de Ayahuasca, een geestverruimend middel dat ze ziet als de LSD van onze tijd en Carl Michael von Hausswolff nodigde de bezoeker uit de geestverruimende eigenschappen van verfverdunner te ontdekken.

Naast reguliere activiteiten, zoals rondleidingen, een Q&A en een Zondagsschool vielen dit jaar Museumnacht en Amsterdam Light Festival samen met deze tentoonstelling. De Museumnacht gaf bezoekers een sixties-ervaring

met muziek, yoga, meditatie, psychedelische projecties en verhalen van oud-medewerkers van Kosmos en Fantasia. Tijdens het Amsterdam Light Festival werd op de gevel een selectie van *Vroege Projecties* van Boyle Family getoond.

Kunstenaars:

Melanie Bonajo, Boyle Family, Hugo Canoilas, Walter De Maria, Chiara Fumai, Taf Hassam, Carl Michael von Hausswolff, gerlach en koop, Hidenori Mitsue, Emilio Moreno, Xue Mu, Jan van de Pavert, Roland Schimmel en Michael Stubbs.

De tentoonstelling kwam tot stand met steun van het Mondriaan Fonds en het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Overige presentaties en tentoonstellingen

Naast deze grotere tentoonstellingen waren er nog een viertal overige presentaties en tentoonstellingen. Tot in het voorjaar van 2014 was de wandvullende tekening van Jan Rothuizen te zien in de centrale hal; in juni toonden de deelnemers van het Gallerist Programme 2013/2014 hun eindpresentatie op Liste Art Fair; in de chambre séparée in het souterrain van het gebouw vond de presentatie plaats van *Talking back to the media* en tijdens het Amsterdam Light Festival in december 2014, werd de gevel van de Appel arts centre verlicht door een selectie van vroege projecties van de Britse kunstenaarsgroep Boyle Family.

Jan Rothuizen – Fantasio
Een wandvullende tekening in de centrale
hal
29 juni 2013 – 15 juni 2014
[http://www.deappel.nl/visit/programme/
activity/?id=860](http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=860)

Tot in het voorjaar van 2014 was in de centrale hal van de Appel de arts centre de wandvullende tekening Fantasio van Jan Rothuizen te zien. Deze tekening werd gemaakt ter gelegenheid van de tentoonstelling *Artificial Amsterdam*, die in 2013 in de Appel arts centre plaats had. Rothuizen bracht in de tekening de roerige jaren zestig in beeld, toen aan de Prins Hendrikkade 142 het beroemde jongerencentrum en poppodium Fantasio gevestigd was. Hij construeerde het verhaal van deze bewogen periode aan de hand van populaire mythes, archiefonderzoek en herinneringen van bezoekers.

**Eindproject van het Gallerist Programme
2013/2014**
16 – 22 juni 2014
Liste Art Fair, Basel
[http://www.deappel.nl/visit/programme/
activity/?id=919](http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=919)

In juni toonden de deelnemers van het Gallerist Programme 2013/2014 hun eindpresentatie op Liste Art Fair. Op de openingsdag presenteerden zij een speciaal voor de gelegenheid gemaakte installatie, die een preview gaf van zes verschillende projecten die de rest van de week te zien waren in booth 1-5 van de kunstbeurs. Het eindproject op Liste geeft deelnemers van het Gallerist Programme de kans om hun bevindingen en ervaringen met betrekking tot het curriculum inzichtelijk te maken.

Talking back to the media
22 oktober – 21 december 2014
Chambre Separée, MOES
[http://www.deappel.nl/visit/programme/
activity/?id=946](http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=946)

De Appel arts centre en LIMA hebben cultuurwetenschapper/illustrator Camie Karstanje en filmmaker Brigitte Bélanger uitgenodigd om de verschillende archieven van het onderzoeksproject *Talking back to the media* te onderzoeken. Het onderzoek richtte zich op de kunstenaarsmanifestatie uit 1985 die resulteerde in een samenwerking tussen verscheidene Amsterdamse culturele

Amsterdam Light Festival - Boyle Family

27 november 2014 – 18 januari 2015

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=945>

instellingen. Speelse interventies werden gecombineerd met kritiek op de massamedia. In de chambre séparée in MOES werden producten van deze manifestatie getoond: televisie-uitzendingen, posters, transcripties van lezingen, tijdschrift, maar ook interviews en krantenknipsels. Het project was mogelijk gemaakt door het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Tijdens het Amsterdam Light Festival werd de gevel van de Appel arts centre verlicht door een selectie van *Vroege Projecties* van de Britse kunstenaarsgroep Boyle Family, in aansluiting op de tentoonstelling *When elephants come marching in*. Deze projecties zijn een compilatie van geregistreerde chemische experimenten als verdamping, corrosie, verbranding en gisting. Deze beelden werden in de jaren zestig getoond in de eerste psychedelische nachtclub van Londen.

Nevenactiviteiten

Naast het reguliere programma van tentoonstellingen vond in 2014 een uitgebreid programma plaats van diverse formats, dat onafhankelijk of in samenhang met de tentoonstellingen werd aangeboden. Er waren lezingen, debatten, performances, leesgroepen, conferenties, workshops, filmvertoningen, evenementen, rondleidingen, zondagsscholen, boekpresentaties, boekenmarkt en een Benefietdiner. Hieronder volgt een kwantitatieve opsomming van de vijftig nevenactiviteiten die in de regel in ons pand gehouden werden, tenzij de aard van het evenement zich leende voor een locatie elders.

Performances

- 28 januari, 1 en 2 februari
Jaap Blonk, Mark Geffriaud en Heman Chong
<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=888>
- In het kader van The Book Lovers pop-up bookstore, die van 28 januari tot en met 2 februari in de Appel arts centre opgesteld was, vond een publiek programma plaats met presentaties en performances. Jaap Blonk las een fragment voor uit Guy de Cointest's roman *Espahor Ledet Ko Uluner!* Mark Geffriaud voerde zijn performance *New Refutation of Time (20.00)* op en Heman Chong presenteerde zijn performance *Simultaneous*, uitgevoerd door Eveliina Petäjähaho en Riikka Thitz.
- 27 en 28 juni
Aura Satz – Blink Comparator: Her Luminous Distance
<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=921>
- Tijdens de opening en de Q&A van de tentoonstelling *Curiosity* presenteerde Aura Satz haar performance *Blink Comparator: Her Luminous Distance*. Deze performance met diaprojectors vloeit voort uit haar onderzoek naar de dove astronoom Henrietta Swan Leavitt en vrouwelijke onderzoekers op Harvard. Onder begeleiding van een indringende soundtrack, projecteerde Satz foto's van sterren en kraters op de maan door een apparaat dat astronomen gebruiken om kleine verschillen waar te nemen tussen fotografische beelden.
- 25 april, 3 mei, 11 mei, 15 mei, 17 mei, 18 mei en 15 juni
Sarah van Lamsweerde, Krõõt Juurak, Robertas Narkus, Michael Portnoy, Katarina Zdjelar
<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=891>
- Als onderdeel van de tentoonstelling *Father, can't you see I'm burning?* vonden in de Appel arts centre vijf performances plaats. De openingsavond werd vergezeld door performances van Krõõt Juurak (*Internal Conflict*), Robertas Narkus (*DVD*), Michael Portnoy (*The Roaster*) en Katarina Zdjelar (*By Burning We Obtain One Gram of Powder*). Een aantal dagen erna presenteerde Sarah van Lamsweerde *Tell/Sell: a common story*; in de vorm van een klassieke kunstveiling moest elk woord uit een verhaal dat de kunstenaar schreef, verkocht worden aan bidders, voordat het verhaal in zijn geheel kon worden verteld. De performances werden in de loop van de tentoonstelling nog verschillende malen heropgevoerd.
- Een evenement behorend tot het randprogramma van de tentoonstelling *Father, can't you see I'm burning?* vond plaats in de Cinema Room van het Stedelijk Museum. Hier presenteerden de deelnemers van het Curatorial Programme een

8 juni
**Curatorial Programme -
 Father, Can't You See I'm Burning**
 Stedelijk Museum Amsterdam – Cinema
 Room
[http://www.deappel.nl/visit/programme/
 activity/?id=915](http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=915)

persconferentie gebaseerd op een simultaangedicht van Dina Danish. Door het gehele museum werden teksten verspreid die door verschillende auteurs en theoretici, op uitnodiging van de zes curatoren, waren geschreven. In de Appel arts centre werd gedurende één dag de geurinstallatie *Smell* van Janek Simon opgesteld.

Educatie

De Appel arts centre wil de algemene nieuwsgierigheid naar actuele beeldende kunst verhogen. Om dit te verwezenlijken worden informatieve en educatieve activiteiten benaderd als een integraal onderdeel van de tentoonstelling en het publieksprogramma. Daarbij staat het getoonde werk centraal. De Appel arts centre wil bezoekers handvatten geven hedendaagse kunst te bekijken en te duiden en daarbij de nieuwsgierigheid prikkelen – zonder te tornen aan de complexiteit van het werk.

De Appel verzorgt daartoe voor een scala aan informatieve/educatieve activiteiten voor volwassenen. Bij elke tentoonstelling wordt een tweetalig publieksboekje uitgegeven met een algemeen inleidende tekst en uitleg per getoond werk. Bij elke tentoonstelling organiseert de Appel arts centre reguliere en familierondleidingen, maar er worden ook op aanvraag speciale rondleidingen aangeboden. Daarnaast zijn er diverse nevenactiviteiten voor een breed publiek. De dag na de opening van een nieuwe tentoonstelling vindt bij de Appel arts centre een publieke Q&A plaats met de kunstenaars en/of (gast)curatoren. Tijdens de Zondagsschool wordt een externe expert gevraagd om op basis van zijn of haar interesse en expertise één enkel werk uit de tentoonstelling te selecteren en op basis hiervan een verhaal te houden. Dat verhaal kan diverse vormen aannemen - een informeel gesprek, een korte rondleiding door de tentoonstelling of een mini-referaat.

In 2014 werd de succesvolle zesdelige cursus Kunst Nu in samenwerking met Witte de With Center for Contemporary Art hervat, in navolging op een eerdere serie uit 2013. Ook een jongere groep vond de weg naar de Appel arts centre. De basisscholen kwamen tijdens de Amsterdamse Kunstschooldagen 2014; de scholen voor voortgezet onderwijs kwamen uit zowel Amsterdam als andere steden in Nederland. Er werden rondleidingen gegeven, workshops gehouden en vooral een combinatie van deze twee. Samen met de Oude Kerk startte de Appel arts centre in september 2013 het programma ART-ViSiT, waarbij jongeren (basis- en middelbaar onderwijs) worden gestimuleerd om het gesprek over hedendaagse kunst aan te gaan.

“Voordat ik hier kwam, wist ik niet wat ik kon verwachten. Meestal vind ik kunst saai, maar dit was leuk. Je mocht meepraten en opdrachtjes doen. Het was dus helemaal niet saai en die kunst zelf was ook niet saai, dat vond ik helemaal verrassend.” - Saskia, leerling havo 4

ART-VISIT

<http://www.deappel.nl/visit/education/artvisit/>

Met ART-ViSiT (een samenwerkingsverband tussen de Appel arts centre en de Oude Kerk, begonnen in 2013) boden de twee instellingen in 2014 gezamenlijk educatieve activiteiten aan voor verschillende onderwijsniveau's. In totaal zijn er zeven verschillende programma's voor het basis- en voorgezet onderwijs. De programma's zijn samengesteld in overleg met leerkrachten uit het basis- en voorgezet onderwijs en museumdocenten. De activiteiten sloten aan bij de leerbehoeften van de leerlingen en waren erop gericht leerlingen vertrouwd te maken met hedendaagse kunst. Tijdens ART-ViSiT beantwoordden de leerlingen vragen, kregen ze interactieve tours, deden ze mee aan workshops en maakten videoclips. Zo vormden ze een eigen mening over hedendaagse kunst door te kijken, discussiëren en reflecteren. In totaal bezochten 304 leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs de Appel arts centre.

25 maart, 1 en 8 april, 6, 13 en 30 mei

Kunst Nu

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=873>

Ook in 2014 organiseerde de Appel arts centre in samenwerking met Witte de With Center for Contemporary Art de zesdelige spoedcursus Kunst Nu. De cursus richtte zich op actuele tendensen in de beeldende kunst en had geen instapniveau. Sprekers waren kunstenaars, curatoren en critici die actief zijn in het veld en de ontwikkelingen in de kunst op mondiale schaal volgen.

10 en 11 april

Kunstschooldagen

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=916>

Op de kunstschooldagen trokken ruim zeventuizend scholieren van groep 7 en 8 van Amsterdamse basisscholen de stad in om kunstinstellingen te bezoeken. In de Appel arts keken de leerlingen naar de foto's en video's van Nina Yuen en Asco en voerden daarbij beeldende opdrachten uit, waarbij ze met allerlei papiersoorten een sieraad of deel van een kostuum maakten, geïnspireerd op de werken van Nina Yuen. Een reactie: "Ik weet nu precies hoe het is om niks te kunnen zien. Maar toch kan ik een film kijken." Ook werd er gekeken naar de papieren installatie van Patssi Valdez en met de groep een papieren kostuum voor de docent gemaakt. In 2014 bezochten in totaal 93 leerlingen (5 scholen) uit het basisonderwijs de Appel arts centre.

Rondleidingen

Rondleidingen zijn bij uitstek geschikt om de soms complexe hedendaagse kunst toegankelijk te maken. De Appel arts centre kende diverse categorieën waaronder die van familierondleidingen, waarbij het zogenaamde intergenerationeel leren centraal staat, opbouw rondleidingen met een kijkje achter de schermen, en de reguliere rondleidingen van vaste, externe rondleidster Rian Beex die iedere tentoonstelling laderen.

Familierondleidingen

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=922>

Elke laatste zondag van de maand organiseert de Appel arts centre speciale, interactieve rondleidingen voor families, waarbij intergenerationeel leren centraal staat. De deelnemers krijgen naast informatie diverse opdrachten of gaan aan de slag met een workshop.

Reguliere rondleidingen rondom de tentoonstellingen

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=886>

Rondom alle tentoonstellingen in 2014 werden tegen reguliere entreprijs rondleidingen gegeven door Rian Beex, de vaste rondleider van de Appel arts centre. Zij biedt de bezoeker extra houvast bij het bekijken van de tentoonstelling door het toelichten van het tentoonstellingsconcept en het werk van de kunstenaars

3 mei
Rondleiding/Q&A Father, Can't You See I'm Burning

<http://deappel.nl/visit/programme/activity/?id=909>

Een week na de opening van de tentoonstelling *Father, can't you see I'm burning?*, leidden de zes curatoren (de deelnemers van het Curatorial Programme) het publiek rond in de tentoonstelling. Elke curator nam een deel van het gebouw voor haar rekening. De rondleiding had een strikte route, beginnend bij de trap bij de ingang en eindigend bij de brandtrap – de nooduitgang van het gebouw. De tour leidde eveneens langs verschillende performances, zoals die van Katarina Zdjelar, Michael Portnoy en Robertas Narkus. Er was grote belangstelling voor deze alternatieve rondleiding, bijna veertig mensen namen deel.

Zondagsschool

23 maart
Zondagsschool Nina Yuen/Asco

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=905>

In het kader van de dubbeltentoonstelling *Nina Yuen/Asco* werd dramaturg Lieke van Hoogenhuyze uitgenodigd in te gaan op de notie 'performance'. Performance neemt een belangrijke positie in binnen het oeuvre van zowel Nina Yuen als kunstcollectief Asco. Aan de hand van voorbeelden uit de geschiedenis van de performancekunst in Nederland bracht Van Hoogenhuyze dwarsverbanden aan tussen de twee tentoonstellingen en adresseerde zij onder meer het belang van de publieke ruimte voor de ontwikkeling van performance.

18 mei
Zondagsschool Father, can't you see I'm burning

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=912>

Tijdens de zondagsschool van *Father, can't you see I'm burning?* vond een vertoning plaats van *In girum imus nocte et consumimur igni* (1978), de laatste film van de situationist Guy Debord. De filmvertoning werd voorafgegaan door een inleiding van kunstcriticus en -historicus Sven Lütticken, die inging op de historiserende en retrospectieve aspecten van de film. Ook kwam hij te spreken over de verdere ontwikkelingen van de Situationists International. Daarnaast waren er performances van kunstenaars Krōōt Juurak, Robertas Narkus en Katarina Zdjelar.

10 augustus
Zondagsschool Curiosity

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=924>

Op basis van de bijdragen uit de collectie van de Universiteitsbibliotheek Leiden gaf Dr. Anton van der Lem, conservator oude drukken en bibliotheek uitgaven, een presentatie over oude en nieuwe topstukken uit de collectie, waarbij de term 'curiosity' leidend was.

14 december
Zondagsschool When elephants come marching in

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=940>

Middels een informeel gesprek tussen gerlach en koop en Mark Kremer, gastcurator van *When elephants come marching in*, werd het werk van de kunstenaars verder uitgelicht. In de tentoonstelling was *Execution* opgenomen, bestaande uit reeds aanwezige boorgaten in een muur van de Appel arts centre en een pak van 400 vellen A4, offset, rechtstreeks van de drukker en ongeopend.

Lezingen & debatten

5 januari

Lezing Paul O'Neill en Remco Torenbosch

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=897>

In aansluiting op de Prix de Rome tentoonstelling werden kunstenaar Remco Torenbosch en curator, schrijver, kunstenaar en onderzoeker Paul O'Neill uitgenodigd voor een publiek programma. O'Neill gaf een presentatie over een reeks theoretische publicaties, die werd uitgegeven door Open Editions en de Appel arts centre met het doel om kennis over het curatorschap voor een breder publiek toegankelijk te maken. Torenbosch presenteerde een publicatie over het onderzoek naar de Europese vlag dat hij uitvoerde in het kader van zijn werk in de Prix de Rome tentoonstelling.

30 januari

CP conferentie: What Do We Do When Are Doing It: Models for a Future School of Curating, Stedelijk Museum Amsterdam

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=899>

Een conferentie over actuele kwesties in het werkterrein van de curator en in hoeverre deze hun neerslag vinden in de curricula van curatorenopleidingen, georganiseerd in nauwe samenwerking met het Stedelijk Museum. De conferentie is deel van een drie jaar durend onderzoek over de richting die het Curatorial Programme van de Appel arts centre in de toekomst moet krijgen. Het onderzoeksproject wordt ondersteund door de Stichting Ammodo.

8 februari

Q&A Nina Yuen en Patssi Valdez (Asco)

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=900>

Guus van Engelshoven, curator van het publieksprogramma van de Appel arts centre, ging in gesprek met kunstenaar Nina Yuen en Patssi Valdez, één van de protagonisten van het kunstenaarscollectief Asco. Aan de hand van beeld- en geluidsmateriaal werd ingegaan op specifieke werken binnen de tentoonstelling, de culturele achtergrond van de kunstenaars en de artistieke motieven binnen hun kunstenaarschap.

26 april

The Role of the Gallery, Beyond Commerce: Towards a new paradigm of appreciation Art Brussel

<http://vimeo.com/98335528>

Een driedelige serie tafelgesprekken die plaatsvond op Art Brussel, georganiseerd in samenwerking met de Appel arts centre en BAM. In de gesprekken werd getracht te ontsnappen aan de focus van de media op de commerciële kanten van het galeriewezen en te spreken over wat een galerie doet in termen van artistieke productie. Gespreksleider was Nathalie Hartjes, coördinator van het Gallerist Programme.

11 mei

Q&A Michael Portnoy

<https://www.facebook.com/events/242491079290212/?ref=5>

De Amerikaanse kunstenaar Michael Portnoy gaf een presentatie over zijn werk temidden van de tentoonstelling *Father, can't you see I'm burning?* Voor deze tentoonstelling zette de Portnoy een open call uit voor een andere kunstenaar. De geselecteerde kunstenaar Rán Flygenring installeerde zich gedurende zes in de tentoonstellingsruimte om op humoristische en ongenadige wijze de werken in de tentoonstelling te verbeteren of van commentaar te voorzien, bij wijze van voortdurende, interne kritiek. Tijdens de Q&A ging Portnoy in gesprek met Flygenring over de achtergrond en uitvoering van het werk.

28 juni

Q&A Curiosity

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=921>

Een Q&A die plaatsvond in het kader van de tentoonstelling *Curiosity*. Curator Brian Dillon lichtte zijn onderzoek en uitgangspunten voor de tentoonstelling toe en ging in gesprek met kunstenaar Nina Katchadourian. Hierbij werd zowel haar werk in de tentoonstelling belicht, alsook meer algemene motieven in haar kunstenaarschap. Ter inleiding op de Q&A voerde Aura Satz haar performance *Blink Comparator: Her Luminous Distance* op.

6 september

Unfinished Systems of Non-Knowledge (part 1)
Theatrum Anatomicum in De Waag,
Amsterdam

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=926>

Een evenement in aansluiting bij de tentoonstelling *Curiosity*, waarin het potentieel van kunst als alternatief kennissysteem werd onderzocht en getest. Het evenement is het eerste deel van een langer onderzoeksproject van Christel Vesters en vormde de opmaat voor een driedaags programma dat plaatsvond in de winter van 2014/2015. Sprekers Christel Vesters, Vincent Icke, Jochen Dehn, Natasha Ginwala en Barbara Visser leverden een bijdrage aan de avond.

27 september

Q&A When elephants come marching in

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=932>

Een Q&A met gastcurator Mark Kremer en kunstenaars Roland Schimmel, Hugo Canoilas en Taf Hassam, gemodereerd door Guus van Engelshoven. Mark Kremer ging in op zijn voorbereidend onderzoek voor de tentoonstelling en besprak zijn interesse in de relatie tussen conceptualisme en psychedelia. Hierna werden de werken van Roland Schimmel, Hugo Canoilas en Taf Hassam besproken, zowel in de context van de tentoonstelling als binnen het oeuvre van de kunstenaars.

6 – 9 november

The Future Curatorial What Not and Study What?
Conundrum Center for Curatorial Studies,
Bard College, New York

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=944>

In het Center for Curatorial Studies, Bard College, New York werd een internationaal symposium met discussies, workshops en presentaties georganiseerd waarin de toekomst van curatorial research centraal stond. Het symposium is onderdeel van het driejarige onderzoeksprogramma van het Curatorial Programme van de Appel arts centre dat wordt ondersteund door Stichting Ammodo.

4 december

Hello, my name is Boycott
De Balie, Amsterdam

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=949>

In De Balie had de eerste in een serie evenementen plaats rondom het thema boycot en censuur in het veld van kunst en cultuur. Tijdens deze evenementen worden verschillende vragen bediscussieerd, zoals: is de kunstwereld geglobaliseerd op het moment dat er in verschillende landen boycot plaatsvindt? De serie wordt georganiseerd door Renata Cervetto, de eerste alumna van het Curatorial Programme die werd geselecteerd voor het Curatorial Fellowship. Sprekers tijdens de avond waren Clare Butcher, Yazan Khalili, Nicole van Harskamp en Lorenzo Benedetti.

Boekpresentaties & events

11 januari

Murakami Festival

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=893>

Tijdens het Murakami Festival was de Appel arts centre één van de locaties in Amsterdam waar literair tijdschrift *Das Magazin* een leesclub organiseerde. Onder leiding van Marja Pruis gingen 25 lezers in gesprek over Murakami's meest recente boek *De kleurloze Tsukuru Tazaki en zijn pelgrimsjaren*.

28 januari – 2 februari

The Book Lovers pop-up bookstore 4.0

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=888>

The Book Lovers presenteerde in de Appel arts centre de eerste (pop-up) boekwinkel gespecialiseerd in kunstenaarsromans. Een scala aan boeken kon worden ingezien of gekocht. De volledige collectie kunstenaarsromans van M HKA Antwerpen werd tentoongesteld en de gehele database van The Book Lovers kon worden bekeken via een iPad. Daarnaast was er een begeleidend publieksprogramma met presentaties en performances van Jaap Blonk, Mark Geffriaud en Heman Chong.

1 februari en 17 mei

Wikipedia: glam/gender gap/kunst en feminisme<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=902><http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=917>

1 februari

Afscheidsfeest Ann Demeester<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=898>

5 februari

Workshop Paper Fashion door Patssi Valdez

12 – 24 februari

The Book Lovers pop-up bookstore 4.1<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=903>

4 april

Museumburen

5 en 6 april

Museumweekend<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=906>

24 april

Roommaids of the Lloyd**Lloyd Hotel & Cultural Embassy, Amsterdam**<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=918>

15 juni

Finissage Father, can't you see I'm burning?<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=914>

In de bibliotheek vonden twee Wikipedia-schrijfmiddagen (edit-a-thons) over kunst en feminisme plaats, geïnspireerd op een Amerikaans initiatief. Het doel van de schrijfmiddagen was om het gebrek aan artikelen over opmerkelijke vrouwen in de kunst(geschiedenis) op te heffen. Sandra Fauconnier gaf een inleiding in het schrijven op Wikipedia.

Met het feest *The Curious Pursuit of Sabotaging Seriousness* nam de Appel arts centre afscheid van Ann Demeester, die na zeven jaar directeurschap het instituut verliet om directeur te worden bij het Frans Hals Museum | De Hallen Haarlem. De avond werd gekleurd door performances van Kenji Minoque, Charlemagne Palestine, Voin de Voin, Bissy Bunder en Echo&Seashell. Het publiek kwam in grote getale en er werd gedanst op muziek van DJ Lonely en DJ Falafel.

De Appel arts centre nodigde tien studenten van de Gerrit Rietveld Academie en het Amsterdam Fashion Institute uit om deel te nemen aan een workshop met Patssi Valdez van het kunstcollectief Asco. Tijdens deze workshop maakten de studenten een aantal papieren kledingstukken die werden gedragen tijdens de opening van de tentoonstelling Asco en vervolgens getoond in de chambre séparée van MOES.

Na de pop-up bookstore 4.0, die tot 2 februari te bezoeken was, werd besloten de collectie kunstenaarsboeken in beheer van Buchhandlung Walther König nog een tijd ter inzage te houden in de bibliotheek van de Appel arts centre.

In de aanloop naar het jaarlijkse Museumweekend organiseerde de Museumvereniging het evenement Museumburen. Bezoekers van de Appel arts centre werden door vaste rondleider Rian Beex door de tentoonstellingen Nina Yuen en Asco genomen.

Tijdens het jaarlijkse Museumweekend konden bezoekers van de Appel arts centre tegen een zelfbepaalde entreeprijs Nina Yuen en Asco zien. De Museumvereniging riep bezoekers op een selfie te maken in elk museum dat werd bezocht.

Voorafgaand aan de opening van de tentoonstelling *Father, can't you see I'm burning?* waren de zes curatoren te gast in de talkshow Roommaids of the Lloyd. Andere gasten waren Saskia Noordhuis (initiator van Noordjes Kinderkunst) Roebym Anders (directeur van Zonline) en deelnemers van Critical Art Studio Tokio.

Op 15 juni werd de tentoonstelling van het Curatorial Programme officieel afgesloten met een publiek programma. Zo was er openbaar gesprek met Rán Flygenring, een performance van Sarah van Lamsweerde, een rondleiding en een afsluitende borrel.

30 – 31 augustus

Uitmarkt

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=927>

Op de Uitmarkt presenteerde de Appel arts centre samen met de vijftien andere culturele instellingen van de Amsterdamse Plantagebuurt het tentoonstellingsprogramma van 2014-2015. Gedurende twee dagen was er een uitgebreid programma, waarin iedere instelling een deel van haar programma of collectie toonde.

3 oktober

Boekpresentatie *Father, can't you see I'm burning*, San Serriffe, art book shop, Amsterdam

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=941>

Als laatste onderdeel van de tentoonstelling *Father, can't you see I'm burning?* gaven de deelnemers van het Curatorial Programme een omvangrijke publicatie uit met bijdragen van verschillende kunstenaars en schrijvers. De publicatie werd gepresenteerd in de kunstboekwinkel San Serriffe.

21 oktober

The Lima Collection #3: Activisme LIMA, Amsterdam

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=943>

Een presentatie in het kader van het onderzoeksproject van de Appel arts centre en LIMA, waarin het archief van *Talking back to the media* in kaart wordt gebracht. Tijdens de avond stond het activistisch gebruik van (nieuwe) media centraal. David Garcia (mede-initiator *Talking back to the media*), Douwe Dijkstra (kunstenaar) en Lorenzo Benedetti gingen over dit thema in gesprek. Daarnaast werden sleutelwerken van *Talking back to the media* vertoond in relatie tot het werk van een jongere generatie kunstenaars.

26 oktober

Appel Burendag

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=937>

Op de Appel Burendag krijgen de burens van de Appel arts centre vrije toegang en een speciaal programma aangeboden met een rondleiding, workshop en een ontmoeting met de medewerkers. Dit jaar stond de dag in het teken van de tentoonstelling *When elephants come marching in*.

1 november

Museumnacht

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=938>

Tijdens de Museumnacht 2014 werd in de Appel arts centre een programma aangeboden aansluitend bij de tentoonstelling *When elephants come marching in* en geïnspireerd op de tijd dat het new age centrum De Kosmos in het pand huisde. De jaren zestig en zeventig werden naar het heden gebracht met psychedelische projecties van Muees van Dis, yogalessen, meditatie sessies en verhalen van oud-medewerkers van Fantasio en Kosmos. Muziek was er van de Tender Falcons en The Neighbours.

In de bibliotheek kwamen tijdens een intieme avond verschillende markante personen uit de geschiedenis van Fantasio en Kosmos bij elkaar om verhalen te vertellen over deze bewogen periode in Amsterdam. Met o.a. Wink Abbink, Willem de Ridder, Reinout Spaink, Paul de Leenheer en Babeth van Loo.

30 november

Amsterdam Art Weekend – Curating and Dealing Performance

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=939>

In het kader van het Amsterdam Art Weekend en de aanwezigheid van de deelnemers van het Curatorial Programme en het Gallerist Programme in Amsterdam, organiseerde de Appel arts centre een publiek programma. In presentaties en een tafeldebate kwamen de uitdagingen rondom het verzamelen, verkopen en (her)opvoeren van performancekunst ter sprake, zowel in de commerciële als in de non-profit sector. Sprekers waren Eva Wittocx, Hendrik Folkerts, Ellen de Bruijne en Lorenzo Benedetti.

In samenwerking met de deelnemers van het Gallerist Programme werd in Witte de With Center for Contemporary Art een symposium georganiseerd. Geïnspireerd door curator Hans van Dijk, de centrale figuur in de huidige

6 december

Slash: Hybrid ecologies and audiences today

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=948>

tentoonstelling *Dai Hanzhi: 5000 Artists* in Witte de With, onderzocht het symposium wat er gebeurt wanneer opdelingen van het culturele veld – zoals publiek/privé, commercieel/non-profit en academisch/non-wetenschappelijk – in elkaar overlopen.

11 december

Prijs voor de Jonge Kunstcritiek 2014
Stedelijk Museum Amsterdam

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=951>

Tijdens een feestelijke uitreiking in het Stedelijk Museum Amsterdam werden de winnaars van de Prijs voor de Jonge Kunstcritiek 2014 bekendgemaakt. Deze prijs is een initiatief van het Mondriaan Fonds, het Stedelijk Museum, de Appel arts centre, Witte de With Center for Contemporary Art, STUK Kunstencentrum en Vlaams-Nederlands Huis de Buren. De prijs is bedoeld voor talent onder de 35 jaar. De hoofdprijzen werden deze editie uitgereikt aan Laurens Otto in de categorie Recensie en Sarah Késenne in de categorie Essay.

Fundraising events

27 maart en 10 april

Apples in the Cosmos // Apples in the Sea

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=904>

De deelnemers van het Curatorial Programme organiseerden twee benefietavonden ten behoeve van de realisatie van nieuwe kunstwerken voor de tentoonstelling *Father, can't you see I'm burning?* Tevens golden de avonden als een prelude op de tentoonstelling. Zo gaven de deelnemers een geënceneerde rondleiding en waren er performances te zien. Daarnaast stelden kunstenaars uit de tentoonstelling interventies op. Elke deelnemer werd voorzien van een specifieke set instructies, van het ensceneren van een grap tot het lezen van tarotkaarten.

2 oktober

Benefietavond de Appel arts centre en Witte de With Center for Contemporary Art
SS Rotterdam

<http://www.deappel.nl/visit/programme/activity/?id=942>

Aan boord van het SS Rotterdam, het historische schip van de Holland-Amerika lijn, vond de derde editie plaats van de jaarlijkse benefietavond van de Appel Arts centre en Witte de With Center for Contemporary Art. Belangrijk onderdeel van de benefietavond is de veiling van kunstwerken, waarvan de opbrengst wordt ingezet ten bate van de toekomstplannen van beide instellingen. Dit jaar werden 23 kunstwerken beschikbaar gesteld, gedoneerd door internationaal toonaangevende kunstenaars. De opbrengst van €116.500 was een nieuw record. Witte de With en de Appel arts centre bundelen regelmatig hun krachten bij projecten op het gebied van financiële duurzaamheid.

Curatorial Programme (CP)

Het Curatorial Programme bestond in het studiejaar 2013/2014 uit een zestal deelnemers: Renata Cervetto, Kris Dittel, Lara Khaldi, Emma Panza, Aneta Rostkowska en Kate Strain, afkomstig uit Argentinië, Ierland, Italië, Palestina, Polen en Slowakije. Zij sloten hun programma af met het project *Father, can't you see I'm burning?*, dat bestond uit een 'prelude' in de vorm van een benefietevenement (i.s.m. Moes), een tentoonstelling in de Appel arts centre, een uitgebreid publieksprogramma (deels i.s.m. het Stedelijk Museum) en een publicatie.

De lichting van 2014/2015, die van start ging in augustus 2014, bestaat uit Barbara Cueto, Bas Hendrikx, Chiara Ianeselli, Inga Lāce, Lian Ladia en Rani Lavie, en is afkomstig uit de Filippijnen, Israël, Italië, Letland, Nederland en Spanje. De deelnemers kregen bij aanvang van het jaar een specifieke en actuele onderzoeksopdracht mee: de boycots bij hedendaagse kunstbiënnales (o.a. die van Sydney, Istanbul, Sao Paulo en Manifesta). In het kader hiervan werd een studiereis naar Helsinki en St. Petersburg ondernomen. Andere reizen leidden naar Liverpool en Colombia en Brazilië. Voor de laatste twee landen is gekozen omdat Colombia een uiterst energieke en belangwekkende kunstscène heeft. De vijfdaagse kunstbeurs ArtBo, die door het CP is bezocht, brengt kunst en kunstprofessionals uit de hele regio samen en er omheen wordt een groot aantal tentoonstellingen, lezingen en andere activiteiten in onder meer Bogota georganiseerd. De reis naar Brazilië stond in het teken van een bezoek aan de biënnale van Sao Paulo, waar dit jaar twee van de vaste tutoren van het CP bij betrokken waren: Charles Esche als curator en Liesbeth Bik als kunstenaar en organisator van het publieksprogramma.

In het najaar is ook de aanmeldingstermijn voor het CP 2015/2016 geopend, waarbij is getracht de oproep zo breed mogelijk te spreiden. Doel hiervan was niet alleen om de respons te vergroten en kwalitatief goede kandidaten te werven, maar ook om curatoren te bereiken uit niet-westerse landen, waar de CP minder bekend is.

Research Programme

In 2013 is de Appel arts centre gestart met een ambitieus driejarig onderzoeksprogramma naar de interne werking en het curriculum van het Curatorial Programme. De directe aanleiding was de ambitie om het programma nauwer te laten aansluiten op de actualiteit. Het programma is opgebouwd uit drie onderdelen, waarbij elk deel één curriculumjaar van het CP beslaat en de tussentijdse onderzoeksresultaten leidend zijn voor de ontwikkeling van het verdere traject. Dit onderzoeksproject wordt financieel mogelijk gemaakt door het Ammodo Fonds, eerder Stichting Ammodo, en voorziet tevens in de aanstelling van een curator die specifiek met dit programma is belast en de benoeming van een zogenaamde curatorial fellow.

Begin 2014 vond een alumnbijeenkomst plaats met de titel *What do we do when we are doing it?* Een negental alumni van het Curatorial Programme werd uitgenodigd hun ervaringen en kritische reflecties ten opzichte van het programma te delen. Onder de gelijknamige titel vond bij het Stedelijk Museum Amsterdam vervolgens een publiek symposium plaats waarbij kunstenaars, curatoren en onderzoekers ingingen op de huidige ontwikkelingen binnen het werkterrein van de curator. Een belangrijk discussiepunt was hierbij in hoeverre de actualiteit zijn neerslag vindt in de curricula van curatorenopleidingen. Een tweede hoofdbestanddeel in 2014 betrof het eindproject van de deelnemers

van het CP 2013/2014, waarvoor een budget werd toegekend voor onderdelen van het eindproject die een uitgesproken publiek karakter hebben of op een innovatieve manier nieuwe relaties met het publiek aangaan. Noemenswaardig tot slot betrof de deelname aan het symposium *The curatorial what not and study what? Conundrum* van het prestigieuze CCS Bard College, New York en de LUMA Foundation – in samenwerking met de Appel arts centre, Amsterdam; Valand Art Academy, University of Gothenburg; Afterall Books: Exhibition Histories; en Central Saint Martins, University of London. Deze instellingen zien een gedeelde agenda in verder onderzoek naar de toekomst van curatorial education, wat dan ook een vervolg krijgt in 2015 en 2016.

In het najaar van 2014 werd het eerste Curatorial Fellowship toegekend aan alumna Renata Cervetto (studielichting CP 2013/2014). Gedurende één jaar doet zij onderzoek naar nieuwe vormen van publieksbenadering, vanuit de praktijk van de curator. Daarnaast houdt zij zich bezig met de organisatie van onderzoekseminars voor de nieuwe deelnemers van het Curatorial Programme en ontwikkelt zij rond het thema boycot in de kunst een publieksprogramma voor de Appel arts centre.

Gallerist Programme (GP)

Sinds 2012 organiseert de Appel arts centre het Gallerist Programme, een curriculum voor jonge kunst professionals in samenwerking met The Fair Gallery (gb agency, Paris; Hollybush Gardens, London; Jan Mot, Brussel; en Raster, Warschau).

Het curriculum streeft ernaar om het discours over de galeriepraktijk aan te moedigen en er aan bij te dragen. Daartoe creëert het programma een omgeving waar jonge (en aspirant) galeriehouders onderzoek kunnen doen en kunnen discussiëren.

Het Gallerist Programme 2013/2014 bood plaats aan zes deelnemers, in tegenstelling tot de tien in de voorgaande 2012/2013 editie. De evaluatie van het eerste jaar bracht naar voren dat die groep te groot was om individuele aandacht te waarborgen. De zes deelnemers aan de tweede editie van het GP waren voornamelijk van Europese afkomst – met een Mexicaanse en een Zuid-Afrikaanse als uitzondering – als gevolg van een selectieprocedure waar meer dan in het voorgaande jaar de nadruk was gelegd op reeds aanwezige voorkennis van het (Westerse) kunstenveld.

In het tweede jaar van zijn bestaan hield het programma vast aan de nomadische structuur, die gebaseerd is op een bijeenkomst van 6 tot 9 dagen om de 6 tot 8 weken, op steeds een andere locatie. Er werden wel enkele aanpassingen gedaan om meer tijd voor reflectie te garanderen: de reisdruk werd verminderd door één bijeenkomst te schrappen. Daartegenover stond een

groei in workshops en plenaire momenten en meer aandacht voor (verplicht) studiemateriaal in voorbereiding op de bijeenkomsten.

De keuze van de locaties en de timing van de bijeenkomsten werd herzien om juist niet meer samen te vallen met grootschalige evenementen, maar deze te plannen op basis van de partnerrelaties met The Fair Gallery en academische relaties (bijv. Londen voor Hollybush Gardens, Andrea Phillips, Daniel McClean, naast anderen; New York voor CSS Bard).

Het curriculum bood de deelnemers een mix van praktijkkennis, reflectie op verschillende methodieken en posities in de hedendaagse commerciële kunstsector en gaf aandacht aan historische voorbeelden. Tenslotte hadden de zes deelnemers de gelegenheid deze inzichten in praktijk te brengen in een beurspresentatie op Liste Art Fair Basel.

Tijdens de selectieronde van het Gallerist Programme 2014/2015 bleek dat er behoefte was aan een ingrijpende herdefiniëring van het programma. Waar de aandacht in voorgaande jaren op een praktijkontwikkeling lag voor jonge professionals, was er een behoefte aan een engagement dat meer gebaseerd was op een (kunsthistorisch) onderzoekmatige houding bij de deelnemers. Daarop werd besloten om een jaar het experiment aan te gaan en in dialoog met de deelnemers een transitie te starten, op weg naar een programma met meer aandacht voor onderzoek en discours. Een selecte groep van drie deelnemers werd hiervoor uitgenodigd. In december moest echter worden geconcludeerd dat profiel en interesses van de gekozen deelnemers niet in overeenstemming bleken met de kerngedachte van het programma – een onderzoek naar de rol en positie van de galeriehouder in de hedendaagse kunstpraktijk. Het Gallerist Programme is daarmee voorlopig in bestaande vorm gestaakt. De Appel is nu bezig met een ingrijpende heroriëntatie waarbij er ook veel aandacht is voor een zorgvuldig gekozen doelgroep en kandidaatsprofiel.

Bibliotheek

Sinds 1975 houdt de Appel een research- en referentiebibliotheek en een archief bij. De bibliotheek telt circa 10.000 titels en is evenals het archief sterk verbonden aan de geschiedenis van de Appel, de kunstenaars die er exposeerden en het Curatorial Programme. De kunstcollectie is grotendeels ontstaan door giften van kunstenaars of zijn relictten van kunstenaarsprojecten. De bibliotheek is te bezoeken op dinsdag en woensdag van 14-18 uur. Het archief is op afspraak in te zien.

In 2014 hebben 841 bezoekers de bibliotheek bezocht tijdens de openingstijden. Ze bleven gezamenlijk 190 uur. Naast de geschiedenis van de Appel waren de thema's tijdens 97 doelgerichte bezoeken door (inter)nationale onderzoekers o.a.: Carolee Schneemann, de rol van de curator, open curating, performance, videokunst in de pers, Komar en Melamid en *Talking back to the media*.

Daarnaast waren er ook vragen van collega's in het kunstenveld: hoe bouw je een bibliotheekdatabase? Hoe zet je een digitaal archief op?

Gerennommeerde kunstenaarsboekenkenner Henk Woudsma, bekend van zijn encyclopedische weblog *Kunstenaarsboeken in Nederland en België* heeft 913 boeken in de bibliotheek van de Appel geormerkt als kunstenaarsboek waarvan 178 behoren tot zeldzame en zeer bijzondere exemplaren. Hij typeerde deze kunstenaarsboekencollectie als 'zeer onderscheidend met de andere collecties in Nederland' en 'lijkt veel op die van MoMA'. De bibliotheek is aangevuld met 114 theoretische boeken rondom de thema's curatorial, filosofie, performance en kunstmarkt, om deze voor Nederland unieke collecties actueel en compleet te houden.

Bibliotheek en archiefpresentaties

In november 2014 zijn er twee nieuwe, polyvalente, presentatieplekken in de Appel gecreëerd. LocusSolus is een ruimte voor het levend verleden en het bruisend heden van de Appel arts centre. LocusSolus toont de parels uit de collectie van de Appel arts centre; bijzondere boeken, documenten of nieuwe aanwinsten die haar geschiedenis en levend heden met trots vertegenwoordigen, voor de stille lezer en scherpe kijkers. LocusSolus is te vinden naast de ingang van de bibliotheek op de tweede verdieping van de Appel arts centre en in het souterrain (voorheen chambre séparée).

20 jaar Manifesta

16 juli – 1 september 2014

In de bibliotheek werd een compleet overzicht van de tentoonstellingscatalogussen, edities van *Manifesta Journal* en diverse andere publicaties van *Manifesta* tentoongesteld i.h.k.v. de tiende *Manifesta* dat jaar. Deze uitgaven zijn tussen 1994 en 2014 gepubliceerd.

LocusSolus – Collectie Mark Kremer

26 september 2014 – 11 januari 2015

Boeken en ephemera uit de collectie van Mark Kremer; curator van *When elephants come marching in*. Met Robert Crumb, gerlach en koop, Sture Johanesson, Joseph Kosuth, Boyle Family, Ian Wilson, Andy Warhol, Taf Hassam, Melanie Bonajo en Chiara Fumai.

LocusSolus – Fantasio en Kosmos

23 december 2014 – 11 januari 2015

Op twee verschillende locaties - het souterrain en de tweede verdieping – toonde de Appel arts centre archiefmateriaal uit de periode dat in het pand op de Prins Hendrikkade *Fantasio* en *Kosmos* huisde.

Bruiklenen

James Lee Byars 1/2 autobiography

15 juni – 7 september 2014

MoMA PS1

De collectie brieven van James Lee Byars uit het archief van de Appel zijn opgenomen in de tentoonstelling *James Lee Byars 1/2 autobiography* in MoMA PS1 in New York. Naast de vele sculpturen en geregistreerde performances, bevatte de tentoonstelling documenten, brieven, foto's en videowerken uit een periode van 30 jaar.

Overzicht medewerkers en bestuur

Directie

Ann Demeester
Directeur (u.d. 01.02.2014)

Lorenzo Benedetti
Directeur (i.d. 01.06.2014)

Renée Jongejan
Zakelijk leider

Bestuur

Alexandra van Huffelen
Voorzitter (directeur
Gemeentelijk Vervoerbedrijf
Amsterdam)

Albert Jan Zonneville
Penningmeester (global
head client solutions
RaboBank)

Suzanne Oxenaar
(creatief directeur
Lloyd Hotel & Culturele
Ambassade)

Benno Tempel
(directeur Haags
Gemeentemuseum)

Hermine Voûte
(partner Loyens & Loeff
advocaten)

Gastcuratoren

CP deelnemers 2013/2014
Curatoren *Father, can't you
see I'm burning?*

Brian Dillon
Curator *Curiosity*

Mark Kremer
Curator *When elephants
come marching in*

Studieprogramma's

Nathalie Hartjes
Coördinator Gallerist
Programma

Arianne Kamsteeg
Assistent Coördinator
Gallerist Programma

Saskia van der Kroef
Coördinator Curatorial
Programme

Guus van Engelshoven
Coördinator Public
Programme & Research

Renata Cervetto
Curatorial Fellowship

Nadine van den Bosch
(stagiaire)

Sophie Dogterom
(stagiaire)

Bibi Scholten van Aschat
(stagiaire)

Eveline Schuurhof
(stagiaire)

Educatie

Mirjam van Belzen
coördinator ART-ViSiT

Publicaties

Marina Fränkel
Medewerker distributie

Bibliotheek & archief

Nell Donkers
Coördinator bibliotheek &
archief

Brigitte Bélanger
(vrijwilliger)

Jacquine van Elsberg
(vrijwilliger)

Jan van Geem (vrijwilliger)

Camie Karstanje
(vrijwilliger)

Robin Kouwenhoven
(vrijwilliger)

Oceane Maialen Tur
(vrijwilliger)

Anna Martirosjan
(vrijwilliger)

Muriëlle Polak (vrijwilliger)

Joao van Zelst (vrijwilliger)

Productie

Tony Hofman
Productieleider

Arianne Kamsteeg
Assistent productieleider

Marketing & publiciteit

Marieke Isha
Coördinator Marketing &
publiciteit

Gerbrand Korevaar
Copywriter

Milan Anais Groot
(stagiaire)

Inge van Genuchten
(stagiaire)

Carmen Muskee
(stagiaire)

Jip Reidinga
(stagiaire)

Sophie Dogterom
(stagiaire)

Office management

Sarah Dekker

Financiën

Harriet in 't Veld

Boekhouder

Lucie van Schaffelaar

Boekhouder

Beheer & Receptie

Anna Andersson

Medewerker beheer &
receptie

Remco de Vries

Medewerker Beheer &
receptie

Suzanne Knip-Mooij

Caecilia Rasch

Stefanie Schenk

Céline Talens

Josine Timmer

Menno Vuister

Fotografie

Cassander Eeftinck

Schattenkerk

Techniek

Sjoerd Tim & team

Opbouw

tentoonstellingen

Summary

For de Appel arts centre, 2014 was marked by a change in directors, widely discussed exhibitions, and a record number of visitors. Ann Demeester bade farewell on 1 February, to become director of the Frans Hals Museum | de Hallen in Haarlem. At her farewell Ann was honoured with the City of Amsterdam's Andreaspensing, presented by Councilwoman Carolien Gehrels, for her exceptional services to the City. As of 1 June, 2014, Lorenzo Benedetti took up the reins as our new director. He was previously at De Vleeshal in Middelburg, and had once been a student in the Curatorial Programme at the Appel arts centre. In 2013 Benedetti was curator of the Dutch presentation at the Venice Biennale.

To a large extent the programming in 2014 still bore the stamp of Ann Demeester, and a trio of external curators. Behind the scenes Lorenzo Benedetti was able to come up to speed with work on the 2015 artistic programming, which largely continues the outlines of the 2013 – 2016 Policy Plan. In this, he was supported by a smoothly functioning organization and staff. Among the ways Benedetti's own signature will appear is in the development of stronger relations with the building, in which the exhibited artists will enter into a direct dialogue with the surroundings, and the use of space is optimised.

In 2014 de Appel arts centre received a record number of visitors: 18,672. In addition to a series of smaller presentations, it hosted five major exhibitions. The year 2014 began with the final exhibition of the Prix de Rome, followed by a double presentation of the work of Nina Yuen and the Mexican-American artists' collective Asco. After that, in the spring, it was the turn of the six students of the 2013-2014 Curatorial Programme, with their final exhibition *Father can't you see I'm burning? Curiosity, Art and the Pleasures of Knowing*, assembled by the writer Brian Dillon and produced by the Hayward Gallery Southbank Centre, London, opened in the summer. This exhibition was characterized by the breadth of the audience it reached, and its particularly positive reception by the press and visitors. During the final months of the year *When elephants come marching in* was to be seen.

As many as fifty activities – lectures, discussions, performances, reading groups, conferences, workshops, film screenings, events, guided tours, Sunday classes, book lunches, book markets and a benefit dinner – made up the public programme. In 2014 de Appel arts centre once again demonstrated that it continues to be a benchmark in international art developments against which others measure themselves, while at the same time offering meaningful leisure time activities. The annual Benefit Dinner was the high point in terms of fundraising. In 2014 this evening and auction, which took place on the SS Rotterdam, generated record revenues.

In 2014 the Gallerist Programme was involved in a process of reorientation, in which more emphasis was placed on the development of a more investigative approach, and for more carefully establishing a profile for candidates, reflecting the programme offered. The 2014 Curatorial Programme once again provided space for six students, who have already gone on to occupy positions in the visual arts all around the world. The prominent role played by de Appel internationally in developing the talents of young curators has once again been confirmed by their placements.

This past year our interest in education and interpreting contemporary art was continued in the many guided tours for diverse target audiences, the six-session speed course Kunst Nu (Art Now), participation in the annual Amsterdam Art School Days, and the educational programme ART VISiT, which is pitched toward primary and secondary education. This programme, which started in 2013, reached maturity this year, in part thanks to a remarkable investment in contacts with schools and an increase in its name recognition. This led to visits by several hundred pupils, who were able to become acquainted with contemporary art in imaginative ways.